

ناگهان شعر

هوشنگ ابته‌هاج

شعر اول:

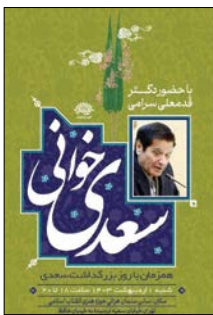
هوای روی تو دارم، نمی گذارند
مگر به کوی تو این ابره‌بیارند
مرا که مست توام این خمار خواهد کشت
نگاه کن که به دست که می سپارند؟
مگر در این شب دیر انتظار عاشق کش
به وعده‌های وصال تو زنده دارند
غمی نمی خورد ایام و جای رنجش نیست
هزار شکر که بی غم نمی گذارند
سری به سینه فرو برده ام مگر روزی
چو گنج شد هم زین کنج غم برآرند
چه باک اگر به دل بی غمان نبردم راه
غم شکسته دلانم که می گسارند
من آن ستاره شب زنده دار امیدم
که عاشقان تو تاصبح می شمارند
چه جای خواب که هر شب محصلان فراق
خیال روی تو بر دیده می گمارند
هنوز دست نشسته است غم ز خون دلم
چه نقش‌ها که از این دست می نگارند
کدام مست، می از خون سایه خواهد کرد
که همچو خوشه انگور می فشارند

شعر دوم:

نشود فاش کسی آن چه میان من و توست
تا اشارات نظر نامه ر سان من و توست
گوش کن با لب خاموش سخن می گویم
پاسخم گوبه نگاهی که زبان من و توست
روز گاری شد و کس مرده عشق ننید
حالیا چشم جهانی نگران من و توست
گرچه در خلوت راز دل ما کس نرسید
همه جاز مزمه عشق نهان من و توست
گو بهار دل و جان باش و خزان باش، ار نه
ای بسا باغ و بهارن که خزان من و توست
این همه قصه فردوس و تمنای بهشت
گفت و گویی و خیالی ز جهان من و توست
نقش ما گونگارند به دیباچه عقل
هر کجانه عشق است نشان من و توست
سایه ز آتشکده ماست فروغ مه مهر
وه از این آتش روشن که به جان من و توست

خبر

برگزاری درس گفتارهای سعدی خوانی

همزمان با روز بزرگداشت سعدی، دومین جلسه از سلسله درس گفتارهای «سعدی خوانی» با حضور قدمعلی سَرامی برگزار می‌شود. در این نشست که از ساعت ۱۸ تا ۲۰ شنبه، اول اردیبهشت ۱۴۰۳، در سالن سلمان هراتی حوزه هنری برپا می‌شود، قدمعلی سَرامی، شاعر و استاد دانشگاه به زندگی، آراء و آثار روزگار سعدی خواهد پرداخت. این نشست‌ها، هر دو هفته یک‌بار، شنبه‌ها از ساعت ۱۸ تا ۲۰ به همت دفتر پاسداشت زبان فارسی حوزه هنری و با ارائه قدمعلی سَرامی، در سالن سلمان هراتی حوزه هنری واقع در خیابان سمیه، ترسیده به حافظ، روبه‌روی کوچه پور موسی برگزار می‌شود.

غلط‌نویسیم

از قبل پیش‌بینی کردن

پیش‌بینی کردن به معنی قبل از اتفاق افتادن کاری پیام‌های آن را حدس زدن است. بنابراین نیازی به آوردن «از قبل، قبل، جلوتر» نیست. نمونه غیر معیار: از قبل پیش‌بینی‌هایی کرده بود، اما هیچ‌یک درست از آب در نیامد. نمونه معیار: پیش‌بینی‌هایی کرده بود اما هیچ یک درست از آب در نیامد.

بر گرفته از کتاب «فرهنگ درست‌نویسی سخن» - تألیف استاد حسن انوری

ادب‌و هنر

باشکوه‌ترین حماسه‌های پهلوانان در دفاع از خاک ایران

گفت‌وگوی تفصیلی خراسان با دکتر فرزاد قائمی، شاهنامه‌پژوه و استاد زبان و ادب فارسی درباره برجسته‌ترین ویژگی‌های پهلوانان ایرانی در دفاع از خاک میهن که در شاهکار سترگ حکیم توس، بازتاب یافته است

محمد بهبودی نیا

calture@khorasannews.com

ایران، سرزمینی است که باتاریخ و فرهنگ غنی خود، همواره مورد توجه و احترام جهانیان بوده است. ملی‌گرایی، میهن‌دوستی، دفاع از مرزها در برابر تجاوز بیگانگان و ویژگی‌هایی از این قبیل را می‌توان از جمله خصلت‌های برجسته هر ایرانی دانست که رد پای آن در ادبیات معاصر و کهن ما به وضوح به چشم می‌خورد. شاهنامه فردوسی را می‌توان یکی از نمونه‌های بارز روایت رشادت‌های ایرانیان در برابر انیرانیان (دشمنان ایران) دانست. حکیم توس هر چند در اثر ماندگار خود از خرد و صبر به عنوان شاخصه‌های اصلی پهلوانان ایرانی یاد می‌کند اما از روایت رشادت‌های این پهلوانان در میدان نبرد نیز غافل نشده و صحنه‌های شگرفی را در قالب کلماتی ورزیده بیان می‌کند. برای شنیدن روایت‌های مربوط به جنگ، صلح و همچنین خردورزی ایرانیان در نبردها و آن چه فردوسی در قالب نظم بیان کرده با دکتر فرزاد قائمی، شاهنامه‌پژوه و استاد زبان و ادبیات فارسی گفت‌وگو کرده‌ایم.

لطفاً مختصری درباره نگاه شاهنامه‌به ایران ملی‌گرایی پهلوانان آن توضیح دهید.

درباره ایران دوستی و ملی‌گرایی در شاهنامه از جنبه‌های متفاوتی می‌توان به این اثر جاودانه نگریست. اولین نکته این است که در دنیای جدید، ملی‌گرایی با دیدگاه‌های متفاوتی تعریف شده و نباید با دیدگاه ملی‌گرایی امروز به متون گذشته نگاه کرد. واژه ایران در شاهنامه بیش از ۸۰۰ بار تکرار شده است. در این اثر ماندگار نام ایران برای پهلوانان و شاهان ایرانی واژه‌ای مقدس است. البته باید توجه داشت که در شاهنامه واژه ایران در جغرافیای اساطیری و حماسی دو معنای متفاوت دارد که این دو معنا به ساختار سیاسی شاهنامه مربوط می‌شود، این ساختار، بیشتر از این که به ساختار سیاسی ساسانی نزدیک باشد به ساختار سیاسی اشکانیان نزدیک است. اشکانیان حکومتی ملوک‌الطوایفی داشتند که ترکیبی از دودمان‌های متفاوت دیلمی در کشور بود. در شاهنامه، انجمن زنگار، بازتابی از وجود همین نوع حکومت است.

از حیث جغرافیایی مکان‌هایی که در شاهنامه وجود دارد هویت ملی ایران را معنا می‌بخشد به عنوان مثال البرز در سنت ایرانی مرکز جهان است. ایران سرزمینی است که ریشه‌قداستش به آیین زرتشت برمی‌گردد. از همین حیث پهلوانان شاهنامه دفاع از این مرز و بوم را در تمام نبردهایشان تاپای جان ادامه می‌دهند. اولین نبرد در شاهنامه میان فرزند کیومرث به نام «سیامک» و بچه دیوی به نام «خزروان دیو» درمی‌گیرد و به علت آشنایی نداشتن سیامک با روش‌های جنگ و نداشتن لباس رزم، سیامک در این نبرد به دست خزروان کشته می‌شود و کین خواهی او توسط هوشنگ اولین کین‌خواهی شاهنامه را شکل می‌دهد. این نبردها و کین‌ها تا آخرین نبرد مهم شاهنامه که تقابل رستم و فرخ‌زاد و سپاه عرب است باهدف دفاع از جغرافیای مقدس ایران تداوم دارد.

لطفاً چند نمونه از نبردهایی را که در دفاع از ایران در شاهنامه آمده است، نام ببرید.

در شاهنامه نمونه‌های تقابل پهلوانان ایرانی با دشمنان ایران بسیار فراوان است و در تمام این تقابل‌ها قهرمانان بر اساس احساسات ایران‌گرایی، جان خودشان را کف دست می‌گیرند تا ایران نصیب انیرانیان نشود. رستم مهم‌ترین پهلوان ایرانی است و مواقعی که ایرانیان به بن‌بست می‌رسند حضورش به عنوان نجات‌بخش خاک ایران به چشم می‌خورد. هر وقت درفش اژدهاوش رستم در افق پدیدار می‌شود امید ایرانیان به پیروزی قوت می‌گیرد. دیگر پهلوانان مانند گیو،

می‌دانند که در این میان خرد از اهمیت بیشتری برخوردار است.

از صلح‌طلبی و درعین‌حال، جدیت پهلوانان شاهنامه در دفاع از ایران چه می‌توان گفت؟

ایرانیان در عین‌حال که در دفاع از سرزمینشان لحظه‌ای تردید نمی‌کنند و در مقابل حمله دشمن پاسخ نمی‌کشند اما هرگز جویای هیچ جنگی نیستند و اگر هم پا در میدان جنگی می‌گذارند در پاسخ حمله‌ای است که دشمن انجام داده است. هیچ نبردی در شاهنامه وجود ندارد که ایرانیان به قصد تصرف سرزمینی یا به دست آوردن قدرتی، نبرد را آغاز کرده باشند. پهلوانان شاهنامه بعد از هر تجاوزی به خاک ایران به دل میدان می‌زدند و پس از پیروزی، بدون تصرف حتی یک وجب از خاک دشمن به ایران بازمی‌گشتند. آن‌ها به قداست مرزهای ایران زمین همواره معتقد بودند. از این حیث در شاهنامه مردمان ایران همواره آشتی طلب و صلح‌جو هستند. در شاهنامه پی‌درپی توصیه‌هایی مبنی بر پرهیز از جنگ‌طلبی وجود دارد و اگر در جایی پهلوانی مانند «بیژن» از سر جوانی در جنگجویی افرام می‌کند خردمندی مانند «گیو»، «گودرز» و «رستم» او را به صبر و خرد هدایت می‌کنند یا اگر حتی شهرپاری مثل کاووس در جنگجویی افرام می‌کند دیگرانی مانند «گودرز» و «پشوتن» به او هشدار می‌دهند. در شاهنامه جنگ‌های ایران همه برای دفاع از میهن یا کین خواهی و گرفتن انتقام کشته‌شدگانی است که به ناحق به قتل رسیده‌اند. نیک است بدانید طولانی‌ترین نبرد شاهنامه پس از کشته‌شدن سیاوش و به کین خواهی او صورت می‌گیرد. برخی از نبردها هم برای نجات اسرابی است که در دست دشمن اسیرند.

همچنین، در بخشی از روایت پهلوانان شاهنامه، کیتباد بر صلح‌طلبی ایرانیان تأکید می‌کند و به نیکویی خطاب به دشمنان ایران زمین می‌گوید: «چنین داد پاسخ که دانی درست / که از مائید پیش‌دستی نخست». احترام به مرزهای ایرانیان نیز از دیگر مواردی است که همه پهلوانان خطاب به انیرانیان تأکید کرده‌اند. صلح‌جوترین شخصیت‌های شاهنامه ایرج و سیاوش هستند و ایرانیان در شاهنامه همیشه بر این نکته تأکید دارند که «ز جنگ، آشتی بی‌گمان بهتر است». البته این آشتی طلبی به معنای تن دادن به ذلت نیست و جان کلام حکیم توس این است که زندگی با شرافت از زندگی با ذلت بسی برتر است.

کرملین آمده بودم. آن زمان به یک زبان صحبت می‌کردیم و شعر می‌خواندیم، استاد اخوان گفتند چون از شعر و ادبیات فارسی حرف می‌زنیم، نباید بگوییم من، باید بگوییم ما. وی افزود: ایران در تاجیکستان بسیار شناخته‌شده است. آن قدری که ایران در تاجیکستان شناخته‌شده، تاجیکستان در ایران شناخته‌شده نیست. البته طبیعی است چون ایران یک مملکت بزرگ است که ریشه و مادر ماست. ما تمام جوه ایران را از خودمان می‌دانیم؛ اما جوانان اهل کتاب و ادب تاجیک شعر را بیشتر دوست دارند و هر کس شاعر خودش را انتخاب می‌کند. با وجود این که بیش از هفتاد سال است که به خط سیریلیک می‌نویسیم و می‌خوانیم، در تمام تاجیکستان، باغ، مجسمه و تندیس‌هایی به نام شاعران ایرانی از جمله رودکی، فردوسی، مولانا و... داریم. حتی پیکر کورش کبیر هم به‌تازگی در باغی نصب شده است. هر چیزی که به ریشه آریایی برمی‌گردد، در تاجیکستان با آن پیوند داریم و طرفدار دارد. وقتی یک تاجیک در نمایشگاه کتاب تهران حضور پیدای کند، به این که از این ریشه و مادر است افتخار می‌کند.

ثروتی به نام زبان مشترک

صفی‌آبایان کرد: نمی‌دانم امسال از تاجیکستان به نمایشگاه کتاب تهران، چه خواهیم آورد. سال گذشته مادر این نمایشگاه بسیار فعال بودیم. من آینده را بسیار روشن می‌بینم. ایران را خیلی دوست داریم چون کسی که وارد این وادی می‌شود عشق و محبت مادی خود را با هر خط و زبانی پیدا می‌کند. نفت و گاز و طلا تمام می‌شود اما نعمت و ثروتی که باقی می‌ماند همین زبان و فرهنگ مشترک است. ما هیچ ادعایی نداریم اما به ایران و فرهنگ آن عشق داریم.

وی تصریح کرد: اولین باری که به ایران سفر کردم و بعد به تاجیکستان باز گشتم از من پرسیدند از ایران چه آورده‌ای؟ من گفتم دیوان حافظ آوردم. به همین دلیل می‌خواهم بگویم بهترین هدایایی که مردم کشور من از نمایشگاهی می‌آورند همین دیوان حافظ و دیگر شاعران برجسته مانند مولاناست. چون کتاب‌های نفیس با نقاشی‌ها و طرح‌های اصیل طراحی شده است. من می‌دانم وقتی کسی برای اولین بار به نمایشگاه کتاب تهران می‌آید و برمی‌گردد انسان جدیدی متولد می‌شود چون او می‌فهمد که زندگی فقط خوردن و خوابیدن نیست. این جاست که می‌فهمد این ملت آریایی چه ملتی است.

وقتی ما در روزهای سخت، فقر و محرومیت کشورمان، بنای کتابخانه ملی تاجیکستان را گذاشتیم، برخی گفتند که ما گرسنه هستیم و شما کتابخانه تأسیس می‌کنید؟ مادر جواب گفتیم کسی که کتاب می‌خواند گرسنه نمی‌ماند چون کتاب کسری می‌کند. در مجموع و و روش خاص خودش را دارد اما در مجموع ما در مقابل ایران یک سیاست داریم، سیاست عشق میان فرزند و مادر.

خاطره مشترک گلر خسار صفی‌آبای مهدی اخوان ثالث

این شاعر تاجیکستانی گفت: مرحوم استاد اخوان ثالث، استاد بنده بودند و شعری هم برای من سرودند؛ وقتی در آلمان غربی در محافل شعر فارسی حضور پیدا کردم، زمانی بود که از

روایت ایران دوستی ادیبان تاجیکستانی

نمایشگاه کتاب تهران را با تمام اشکالاتش می‌توان جزو مهم‌ترین رویدادهای فرهنگی کشور دانست؛ رویدادی که هر سال تعداد زیادی از اهالی فرهنگ، ادبیات و هنر را از گوشه و کنار ایران و دیگر کشورهای فارسی‌زبان گرد هم جمع می‌کند. گلر خسار صفی‌آوا از شاعران برجسته پارسی‌گوی اهل تاجیکستان از جمله همین افراد است. به گزارش ستاد خبری سی‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، به بهانه مهیا شدن تهران در این روزها برای برگزاری یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای فرهنگی خود، مصاحبه‌ای با این شاعر سرشناس انجام شده است که خلاصه‌ای از آن را در ادامه می‌خوانید.

کسی که کتاب می‌خواند گرسنه نمی‌ماند

گلر خسار صفی‌آوا درباره کیفیت برگزاری نمایشگاه کتاب تهران گفت: من در بسیاری از نمایشگاه‌های بین‌المللی دنیا از جمله مسکو، فرانکفورت و... شرکت کرده‌ام، اما به نظر هیچ نمایشگاهی مانند نمایشگاه کتاب تهران نیست. من هفده سال است که به نمایشگاه کتاب تهران می‌آیم. سال گذشته هم کتاب با نام «گل خنجر» در نمایشگاه رونمایی شد. می‌خواهم بگویم ملتی که اوستا دارد و اولین نوشتار را روی کاغذ پیاده کرده است، می‌تواند چنین نمایشگاه باشکوهی را با حضور مردم برگزار کند. نمایشگاه کتاب، یک اقیانوس و بحر کتاب است. وی افزود: ایرانیان یک تاریخ هفت‌هزار ساله دارند و ملت آریایی را تعریف می‌کنند. در خلق کتاب‌های ایرانی کسانی مشارکت دارند که خود اهل کتاب هستند و آن را می‌شناسند. وقتی ما در روزهای سخت، فقر و محرومیت کشورمان، بنای کتابخانه ملی تاجیکستان را گذاشتیم، برخی گفتند که ما گرسنه هستیم و شما کتابخانه تأسیس می‌کنید؟ ما در جواب گفتیم کسی که کتاب می‌خواند گرسنه نمی‌ماند چون کتاب همه را کسری می‌کند. در مجموع و خاطر ات بسیار زیادی از نمایشگاه کتاب تهران دارم. من فکر می‌کنم دیپلماسی میان ایران و تاجیکستان، دیپلماسی عشق، محبت، صداقت، هم‌جواری و خواهر و برادری است. کتاب برای من از دیپلماسی بالاتر است. یکی از جذابیت‌ها و فواید این نمایشگاه این است که حتی تاجیکستانی‌هایی که زبان فارسی نمی‌دانند از این نمایشگاه برای خود کتاب می‌خرند. این از محبت بالاتر است. به همین خاطر ما نسبت به ایران و ایرانیان عشق و محبت خاصی داریم.

ادبی هنری

رقابت ۱۰ نقال و پرده‌خوان در اختتامیه جشنواره روستایی «آسمان هشتم»

معاون ترویج و جریان‌سازی بنیاد بین‌المللی امام رضا (ع) گفت: با نظر هیئت داوران بخش پرده‌خوانی و نقالی روستایی روضی، ۱۰ نقال و پرده‌خوان در کنگان بوشهر به رقابت می‌پردازند. به گزارش ستاد خبری بیست و یکمین جشنواره بین‌المللی فرهنگی هنری امام رضا (ع)، سعید زمانی گفت: هنر نقالی و نقالی از قدیمی‌ترین شکل‌ها و شاخه‌های هنر تئاتری به شمار می‌آیند که بر اساس کلام و داستان نویسی اجرایی شوند. وی افزود: با توجه به اهمیت حفظ هنرهای باستانی کشور، جشنواره امام رضا (ع) یکی از بخش‌های جشنواره روستایی آسمان هشتم را به این موضوع اختصاص داده است. با فراخوان این موضوع ۳۲ هنرمند این عرصه با بازگذاری آثار خود در سایت شمس‌توس، اعلام آمادگی خود را برای شرکت در این بخش اعلام کردند.

زمانی خاطر نشان کرد: موضوعیت پرده‌خوانی، امام رضا (ع) است، ۶ نفر در رده سنی نوجوانان و ۴ نفر در رده سنی بزرگ سالان موفق به حضور در اختتامیه این رقابت‌ها شدند. اختتامیه این بخش با حضور برگزیدگان و ۷۰ دبیبهشت‌ماه در شهر کنگان بوشهر برگزار می‌شود.

داود آزاد روی صحنه می‌رود

داود آزاد (هنرمند موسیقی عرفانی) جدیدترین کنسرت خود را در شهر گرگان روی صحنه خواهد برد. به گزارش ایسنا، این هنرمند که سال گذشته تور کنسرتی را با عنوان «خوابتایان شمس» برگزار کرده بود، حالا در یک کنسرت بهاری در تالار فخرالدین اسعد گرگانی با مخاطبان خود دیدار خواهد کرد. در این اجرا که شامل ۳۱ فروردین‌ماه بر گزار خواهد شد، داود آزاد با همراهی گروه موسیقی «سپهر» قطعاتی از موسیقی عرفانی را اجرا خواهد کرد و سیدسلیمان حسینی، پیام‌شریف نژاد، لیبیب جذباتی، پرنیان آقایی‌نژاد، رضیه‌شیک، رؤیا رضایی، داود خوشنودی، پویا خوش‌بین، حامد کی‌پور، هدایت اسماعیلی، پدram محمدنژاد، عرفان حسینی و رمضان ساور در گروه نوازندگان او راهمراهی خواهند کرد. این هنرمند چند روز دیگر ایران را ترک خواهد کرد و اجراهایش را در تور نتواز سر خواهد گرفت.

رنگین کمان شعر ایران در پاکستان

احمد شهریاری از ترجمه کتابی به منظور معرفی شاعران ایرانی به مخاطب اردو زبان خبر داد و گفت: این کتاب شامل آثاری از نیما تا روزگار ماست. احمد شهریاری، شاعر و مترجم پاکستانی، در گفت‌وگو با خبرگزاری تسنیم، از ترجمه آثار جدیدی از نویسندگان و شاعران ایرانی خبر داد و گفت: کتاب «نگین کمان با رنگ‌های جدید»، در برارنده معرفی ۸۷ تن از شاعران معاصر ایرانی به زبان اردو ترجمه و در پاکستان منتشر شده است. وی ادامه داد: اثر حاضر ضمن ارائه معرفی کوتاهی از شاعران فارسی‌زبان، به ارائه آثار آن‌ها نیز می‌پردازد. این کتاب که با هدف معرفی جریان شعر و شاعران معاصر ایران ترجمه‌شده، به‌اشعاری از نیما تا گروس عبدالملکیان می‌پردازد.

این مترجم همچنین به ترجمه اشعاری از علیرضا قزوه اشاره و اضافه کرد: کتاب «چشم‌های جاری فرات» در برارنده مجموعه‌ای از شعرهای سبید این شاعر در موضوعات مختلف از جمله آیینی است که به‌تازگی به زبان اردو ترجمه‌شده و از سوی انتشارات شهریار به چاپ رسیده است.